

Motion till riksdagen

1989/90:K811

av Margareta Winberg m.fl. (s)

Datoriserade tidningssidor för synskadade

I regeringsformens första paragraf anges att den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning. I andra kapitlet, första paragrafen, tillförsäkras varje medborgare gentemot det allmänna, bl.a. informationsfrihet som i lagrummet definieras som frihet att inhämta och motta upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Samma paragraf i regeringsformen hänvisar beträffande tryckfriheten till TF (tryckfrihetsförordningen).

Redan i vår äldsta tryckfrihetsförordning av år 1766 fastslogs rätten för varje medborgare att i tryckt skrift offentliggöra allmänna handlingar. Syftet har varit att ge medborgarna möjlighet till insyn i behandlingen av allmänna ärenden och till kritik och kontroll av offentlig verksamhet. TF utgör en av våra grundlagar sedan 1810. Det innebär att reglerna i TF har företräd framför alla andra lagtexter av lägre dignitet.

Sedan slutet av 1970-talet har det bedrivits en försöksverksamhet med överföring av dagstidningar från tidningens sätterisidor till synskadade abonnenter som har en särskild datautrustning för detta i sitt hem. Utveckling av denna verksamhet håller på att ske och det är framför allt yngre synskadade som vill utnyttja denna form av samhällsinformation. Metoden, RATS (radioöverföring med syntetiskt tal), ger tillgång till hela tidningen på ett sätt som inte är möjligt med en 90 minuters kassett med redigerat material. Enligt vår uppfattning är det självklart att även en sådan spridning av tidningsinnehåll skyddas av tryckfrihetsförordningen.

Datainspektionen har emellertid en annan åsikt. Man har vid sin tillämpning av datalagen hävdad att det datoriserade tidningsinnehållet är att anse som personregister. Man anser vidare att det integritetsskydd som lagstiftaren velat garantera den enskilde genom datalagen inte tillgodoses genom TF och av pressetiska regler. Därför har man beslutat att den till ett digitalt medium överförda tidningstexten inte får ställas till medborgarnas förfogande. Detta beslut får både principiella och praktiska konsekvenser.

Det principiella består däri att en statlig myndighet söker kringgå grundlagen med stöd av en lag av lägre dignitet. Överfört till andra områden skulle konsekvenserna bli ödesdigra. Inspektionens beslut innebär en urholkning av grundlagen och därmed vår demokrati.

Den praktiska konsekvensen i just detta fall betyder att de synskadade, i strid med grundlagen, förvägras tillgång till datoriserade tidningssidor. Det betyder att en grupp samhällsmedborgare ställs utanför grundlagen och dess tanke om fri åsiktsbildning och frihet att inhämta och motta upplysningar.

Hemställan

Mot. 1989/90

K811

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överföring av tidningsinnehåll till digitala medier.

Stockholm den 23 januari 1990

Margareta Winberg (s)

Ingegerd Sahlström (s)

Maj-Inger Klingvall (s)